

Plan för biologisk mångfald i Växjö kommun

Dokumenttyp Styrande dokument	Dokumentnamn Plan för biologisk mångfald i Växjö kommun	Fastställt/Upprättad Kommunfullmäktige 2022-04-19 § 75	Senast ändrad
Dokumentansvarig Kommunstyrelsen		Tidigare ändringar	Giltighetstid
Dokumentinformation			

**Växjö
kommun**

Plan för biologisk mångfald i Växjö kommun

Innehåll

1. Inledning	4
1.1. Växjö kommunkoncerns styrmodell	4
2. Bakgrund	5
2.1. Syfte	6
2.2. Samverkan	6
2.3. Hållbara Växjö 2030	6
2.4. Växjö kommuns processer och riktningssmål	6
3. Utvecklings- och insatsområden	7
3.1. Arter och livsmiljöer	7
3.1.1. Öka förutsättningar för pollinatörer	7
3.1.2. Naturvänlig förvaltning	7
3.1.3. Återskapa och restaurera	8
3.1.4. Bekämpa invasiva arter	8
3.2. Planering och förvaltning	9
3.2.1. Kartläggning och underlag	9
3.2.2. Hänsyn till höga naturvärden	10
3.2.3. Långsiktigt skydd av värdefull natur	10
3.3. Kunskap och information	11
3.3.1. Informationsspridning	11
3.3.2. Kunskap vid inköp	11
3.3.3. Närhet till biologisk mångfald	11

Dokumentinformation:

Version 1.2, 2021-11-30

Planen har beslutats av Kommunfullmäktige 2022-04-19.

1. Inledning

1.1. Växjö kommunkoncerns styrmodell

I Växjö kommunkoncerns styrmodell samlas krafterna för att nå visionen om att skapa en fantastisk plats att bo, leva och verka på för invånare, företag och besökare – idag och i framtiden. Hållbarhetsprogrammet och planer blir levande då de tillsammans med nya initiativ, förändringar och behov ses i en helhet i respektive huvudprocess och stödprocess. Detta förmedlas genom den årliga budgetprocessen till varje nämnd och styrelse.

- Planen förtydligar den politiska viljeinriktningen och tydliggör beroenden och samverkan mellan processer, förvaltningar och bolag. Externa intressenter kan komma att beröras.
- Planen innehåller inga beskrivningar av enskilda aktiviteter utan ger förslag på möjliga åtgärdsområden som kan bidra till positivt till hållbarhetsprogrammets målbilder och huvudprocessernas riktningssmål. Enskilda aktiviteter definieras i den årliga budgeten och arbetas in i varje nämnds och styrelser internbudget och affärsplan.
- Planen innehåller inga mål eller nyckeltal. Uppföljning av måluppfyllelse sker genom analys av nyckeltal i Växjö kommuns årliga budget och i Hållbara Växjö 2030.
- Planen inbegriper prioriterade utvecklingsområden och insatsområden som Växjö kommunkoncern har rådighet över eller har möjlighet att påverka. Växjö kommun ses härmed som en möjliggörare för att åstadkomma goda resultat för den långsiktiga utvecklingen tillsammans med externa intressenter.
- Planen innehåller inte aspekter kopplade till organisation eller resurser. Ställningstaganden rörande dessa delar ingår i budgetprocessen.

2. Bakgrund

Biologisk mångfald är variationsrikedomen av alla arter av växter, djur och svampar samt variationen av gener och ekosystem. Ju större variation inom dessa områden, desto högre biologisk mångfald. En rik biologisk mångfald är grunden för fungerande ekosystem och ett fungerande samhälle.

FN:s konvention för biologisk mångfald är i Sverige införlivat i det av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv. Detta miljömål lyder:

"Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer.

Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation.

Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd."

Denna plan har två utgångspunkter; dels att naturen och biologisk mångfald ger oss nyttor i form av ekosystemtjänster. De är en förutsättning för bland annat hälsosamma livsmiljöer och hållbar stadsutveckling. Dels har biologisk mångfald och alla arter ett egenvärde; mångfalden och naturen har ett värde för dess egen skull, oberoende av oss människor.

De största hoten mot den biologiska mångfalden är bland annat biotopförstörelse, klimatförändringar och invasiva arter. Klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald hänger ihop. Klimatförändringarna påverkar förutsättningarna för växter, djur och hela ekosystem. En minskad biologisk mångfald förvärrar dessutom effekterna av klimatförändringarna. Det går alltså inte att lösa den ena krisen utan att ta hänsyn till den andra.

2.1. Syfte

Planen syftar till att skapa en tydlig grund för prioritering när det gäller kommunens arbete med biologisk mångfald. På sikt ska planen skapa förutsättningar för en stärkt biologisk mångfald i Växjö kommun.

2.2. Samverkan

Planen har tagits fram av deltagare från tekniska förvaltningen, kommunledningsförvaltningen, miljö- och hälsoskyddskontoret, stadsbyggnadskontoret, utbildningsförvaltningen, Videum, Vöfab, Växjöbostäder, Vidingehem och Veab. Dialog har under framtagandet av planen även skett med SSAM och Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Planen hanterar frågor som Växjö kommunkoncern har en direkt rådighet över genom verksamheten kommunen driver, eller kan påverka genom samverkan, inköp, tillsyn och information. Intern samverkan och kunskapshöjning men även spridning av information och kunskap om biologisk mångfald till invånare, företag och besökare är viktigt för ett lyckat arbete.

Arbetet med biologisk mångfald i Växjö kommunkoncern berör samtliga förvaltningar och bolag, vilka också är delaktiga i och har ansvar för att den realiserar.

2.3. Hållbara Växjö 2030

Genom denna plan för biologisk mångfald konkretiseras hur Växjö kommun arbetar i riktning mot målbilderna Klimat- och miljösmart samt Grönt och hälsosamt i Hållbara Växjö 2030. I dessa målbilder påvisas bilden av ett ansvarsfullt markägande och välplanerat samhälle med fokus på välmående natur och ekosystem.

2.4. Växjö kommuns processer och riktningmål

Inom huvudprocessen Utveckla och förvalta en växande och trygg stad, tätort och landsbygd bidrar genomförandet av denna plan för biologisk mångfald till

uppfyllande av riktningsmålet Bättre fungerande och mer miljösamt samhällsplanering.

3. Utvecklings- och insatsområden

Nedan presenteras de tre utvecklingsområden som har identifierats under arbetet med denna plan. Dessa tre är:

- Arter och livsmiljöer
- Planering och förvaltning
- Kunskap och information

Dessa presenteras mer under respektive kapitel nedan.

3.1. Arter och livsmiljöer

Ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden är förlusten av livsmiljöer. En förutsättning för bevarandet av såväl växt- som djurarter och att kunna bevara den biologiska mångfalden, är just att olika typer av livsmiljöer skyddas och stärks.

Pollinering krävs för att producera huvuddelen av den mat vi äter varför insatser för de hotade pollinatörernas livsmiljöer är prioriterade. Det är också av vikt att arbeta med de naturmiljöer som människan under lång tid har påverkat till det sämre. Även det hot som invasiva arter utgör för livsmiljöer för växter och djur behöver prioriteras.

3.1.1. Öka förutsättningar för pollinatörer

Växjö kommun ska stärka förutsättningarna och spridningsmöjligheterna för pollinatörer. Det innebär att Växjö kommun exempelvis ska arbeta för att öka andelen blomrik mark och skapa livsmiljöer för arter som kräver särskild hänsyn.

3.1.2. Naturvänlig förvaltning

Skötseln av kommunala grön- och blåytor ska anpassas för att utveckla höga naturvärden, med hänsyn till andra värden så som rekreation och landskapsbild.

Växjö kommun ska följa forskningen och pröva nya naturvänliga skötselmetoder, där så är lämpligt.

3.1.3. Återskapa och restaurera

Växjö kommun ska arbeta strategiskt med att på lämpliga områden återskapa och restaurera miljöer som har förlorat sitt naturvärde.

3.1.4. Bekämpa invasiva arter

Växjö kommun ska arbeta aktivt med att bekämpa invasiva arter, och verka aktivt som informations- och kunskapsspridare till kommunens invånare om vilka dessa arter är och hur de bäst hanteras.

3.2. Planering och förvaltning

Ekosystemtjänster är de nyttor som naturen ger oss människor. Biologisk mångfald är en ekosystemtjänst, som också skapar förutsättningar för andra ekosystemtjänster så som sjukdoms- och skadedjursreglering, pollinering och rekreation. Genom att jobba med biologisk mångfald i hela kommunkoncernen byggs ett långsiktigt hållbart samhälle. Växjö kommun ska säkerställa och planera för livsmiljöer med en stor mångfald av arter som lättare återhämtar sig från störningar och förändringar än miljöer med låg mångfald. För att kunna ta hänsyn till och bevara biologisk mångfald behöver det förtydligas vad som ska bevaras och i vilka situationer.

En förutsättning för detta är ett ökat underlag om och kartläggning av biologisk mångfald, för att kunna göra de mest lämpliga avvägningarna och fatta underbyggda beslut. Riktlinjer behöver utvecklas för hur vi tar hänsyn till och skyddar värdefull natur samtidigt som vi utvecklar vår kommun.

3.2.1. Kartläggning och underlag

Växjö kommun ska ta fram inventeringar och kartläggningar om olika typer av grön och blå infrastruktur i kommunen, från landskapsskala och spridningssamband ner till artskaala. Kartläggningarna utgör ett planeringsunderlag samt ett underlag för att bedöma var naturvårdsåtgärder gör störst nytta.

En ansvarsart är en sällsynt art starkt knuten till ett visst geografiskt område (i detta fall Växjö kommun) vars minskning inom kommunen markant skulle påverka den totala populationen. För att Växjö kommun ska kunna ta ansvar i frågan om biologisk mångfald ska det utredas vilka ansvarsarter och även ansvarsmiljöer kommunen har. Med rätt underlag kan underbyggda val göras för att bevara den biologiska mångfalden.

Växjö kommun ska kartlägga och övervaka förändringar i naturen för att kunna följa trender för arter och livsmiljöer, bedöma effekter av utförda åtgärder och ha

ett förbättrat kunskapsunderlag som synliggör tillståndet i naturen. En förteckning som påvisar lämpliga uppföljningspunkter ska tas fram.

3.2.2. Hänsyn till höga naturvärden

Riktlinjer för kompensationsåtgärder ska utvecklas för att tydliggöra hur hänsyn kan tas till områden med höga naturvärden i planering och beslut. Riktlinjerna bör ta hänsyn till både dagens förutsättningar för biologisk mångfald men också till vilka framtida behov som finns.

3.2.3. Långsiktigt skydd av värdefull natur

Växjö kommun ska skydda värdefulla naturområden i form av naturreservat, biotopskyddsområde eller annan skyddsform. Förslag på lämpliga områden ska utredas. Områden som har både höga natur- och rekreationsvärden bör prioriteras.

3.3. Kunskap och information

En ökad kunskap om biologisk mångfald förbättrar förutsättningarna att lyckas med arbetet inom ämnet. Det skapar en förståelse och intresse så att fler kan bidra till stärkt biologisk mångfald, både nu och i framtiden. Utvecklingsområdet handlar om att sprida information så att fler invånare blir intresserade och bidrar på sin egen mark och i sina egna trädgårdar. Spridning av information och kunskap ska även skapa intresse hos barn och ungdomar på skolorna. Utvecklingsområdet berör också ökad kunskap inom kommunens verksamhet vad gäller inköp. Biologisk mångfald förstås lättast när naturen upplevs varför närhet till natur med biologisk mångfald också är prioriterat.

3.3.1. Informationsspridning

Biologisk mångfald är allas ansvar och Växjö kommun har en roll som informations- och kunskapsspridare till invånare, företag och besökare.

Det är av vikt att biologisk mångfald är en del av den utbildning och pedagogik som bedrivs i Växjö kommun, genom både teoretisk och praktisk undervisning.

3.3.2. Kunskap vid inköp

Växjö kommun är konsument av en mängd olika varor och tjänster som påverkar den biologiska mångfalden i olika utsträckning. Kommunen kan ställa och följa upp krav som rör biologisk mångfald vid upphandling och inköp. Genom kunskapshöjning om biologisk mångfald och inköp stärks Växjö kommuns förmåga att vara en hållbar konsument.

3.3.3. Närhet till biologisk mångfald

Det är av vikt att alla invånare i Växjö kommun har närhet till områden med hög biologisk mångfald. Det är viktigt både för folkhälsan genom motion och avkoppling, och för att öka förståelsen för vad biologisk mångfald är och varför det är viktigt.

Närhet till natur och områden med hög biologisk mångfald uppnås genom att Växjö kommun arbetar för att både större landskap och mindre tätortsnära områden utvecklas mot att bli variationsrika naturområden med goda livsmiljöer för många arter.